

JÄMSÄ

Kerkkolan aurinkopuiston hankealueen ja siihen liittyvien
voimajohtolinjojen arkeologinen inventointi
2025

Janne Soisalo

Tilaaaja: Sitowise Oy

Arkeologitoimisto Aleksandria

Y-tunnus 3440021-3

Paasitie 3a, 02330 Espoo

+358 45 801 9900

info@arkeologitoimisto.fi

Sisällys

Perustiedot.....	3
Kartta Kerkkolan aurinkovoimahankkeen sijainnista Jämsässä.....	4
Kartta inventointialueesta	5
Kohdeluettelo	6
Kohdekartta	7
Inventointi.....	8
Esiselvitykset	8
Maastonpiirteet ja vesistöhistoria	9
Maastotyö.....	10
Tulos.....	14
Lähteet.....	14
Kohdeluettelo.....	15
Yleiskuvia	19

Arkeologitoimisto Aleksandria

Y-tunnus 3440021-3

Paasitie 3a, 02330 Espoo

+358 45 801 9900

info@arkeologitoimisto.fi

Kansikuva: Lehmisuon alueen peltoja. Kuvattu pohjoiseen.

Perustiedot

Alue: Kerkkolan aurinkovoiman hankealue ja siihen liittyvät voimajohtovaihtoehdot VE1 ja VE2. Inventoinnissa tarkastettiin maastossa kaikki aurinkopuiston arkeologisesti potentiaaliset alueet sekä voimajohtovaihtoehtojen alue 200 metriä niiden keskilinjasta sivuun.

Tarkoitus: Selvittää aurinkopuiston hankealueen muinaisjäännökset ja muut suojeltavaksi katsottavat arkeologiset kulttuuriperintökohteet.

Maastotyö: 13. ja 25.5.2025.

Tilaaja: Sitowise Oy.

Tekijät: Arkeologitoimisto Aleksandria Oy. Maastotyö: Janne Soisalo. Raportti: Janne Soisalo.

Aikaisemmat inventoinnit: Soisalo, J. & Sepänmaa, T. 2021, Jussila, T. 1994.

Tulokset: Kerkkolan aurinkopuiston hankealueelta ei löytynyt kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita arkeologisia suojelukohteita. Inventoinnin tuloksena voimajohtovaihtoehdon VE2 alueelta tunnetaan nyt kaksi hiilihautaa, jotka ovat kiinteitä muinaisjäännöksiä.

Selityksiä: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta 5/2025, ellei toisin mainittu. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 5/2025. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat ovat digitaalisia ja tallessa Arkeologitoimisto Aleksandria Oy: n kovalevyllä. Kuvat: J. Soisalo. Raportin kohdenumerot ovat epävirallisia ja tarkoitettu vain karttaviihteiksi. Kaikki mittaukset on tehty Maastokartat sovelluksella ja niiden mittatarkkuus on +/- kolme metriä.

Arkeologitoimisto Aleksandria

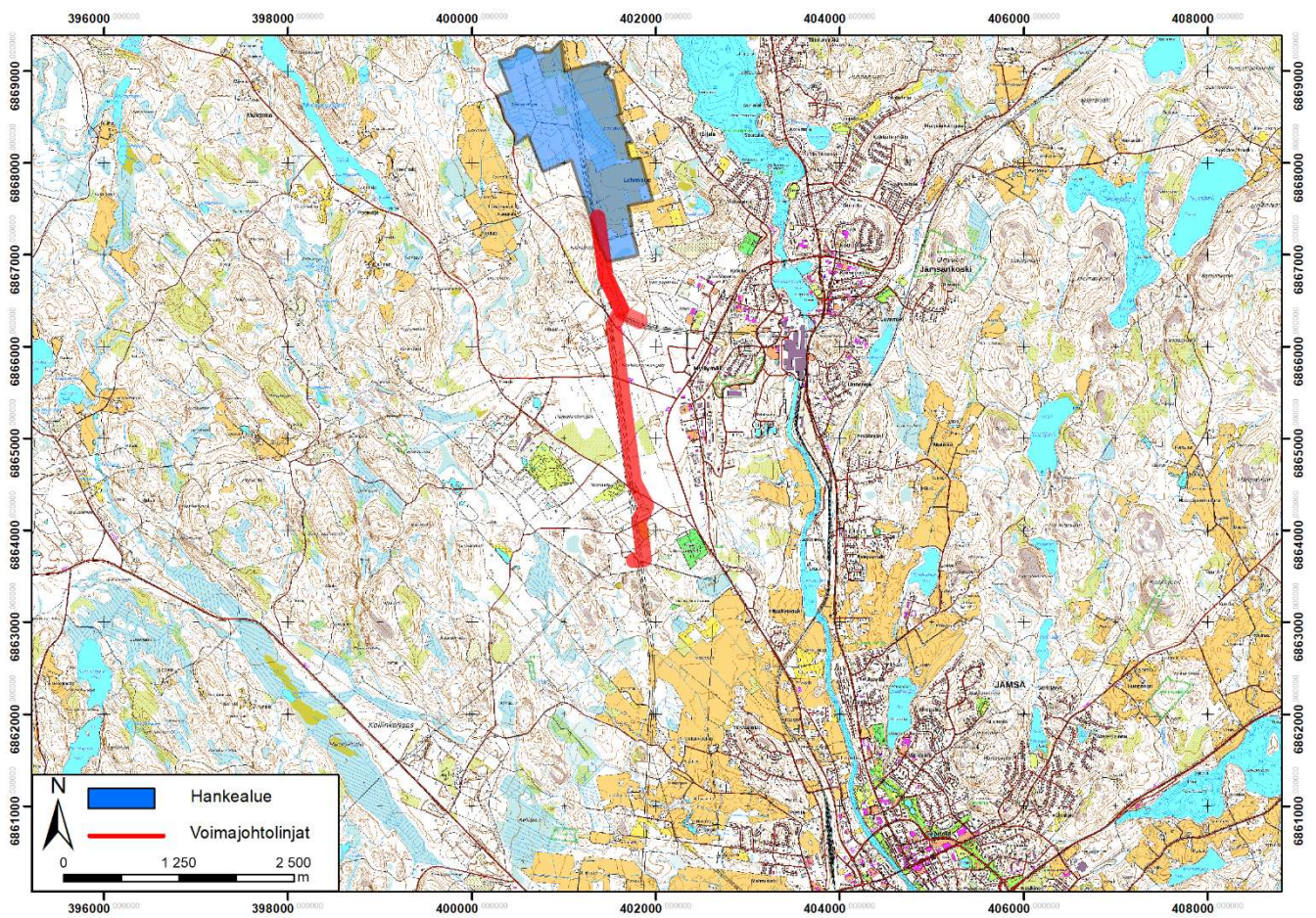
Y-tunnus 3440021-3

Paasitie 3a, 02330 Espoo

+358 45 801 9900

info@arkeologitoimisto.fi

Kartta Kerkkolan aurinkovoimahankkeen sijainnista Jämsässä

Kartta 1. Kerkkolan aurinkovoiman hankealue sijaitsee noin 7 kilometriä Jämsän kirkosta pohjoiseen.

Arkeologitoimisto Aleksandria

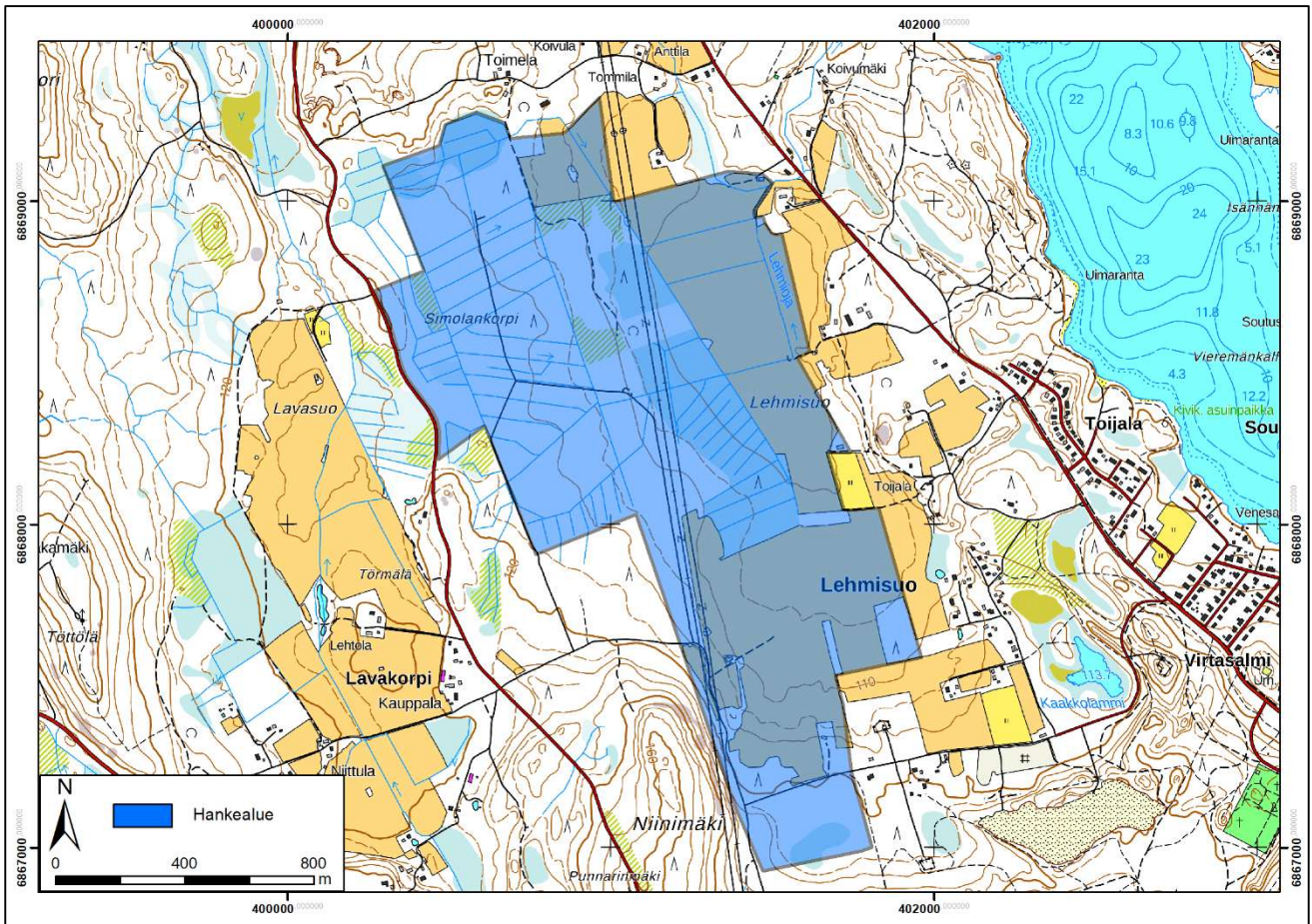
Y-tunnus 3440021-3

Paasitie 3a, 02330 Espoo

+358 45 801 9900

info@arkeologitoimisto.fi

Kartta inventointialueesta

Kartta 2. Karttaan on merkitty inventoitu aurinkovoiman hankealue sinisellä värillä.

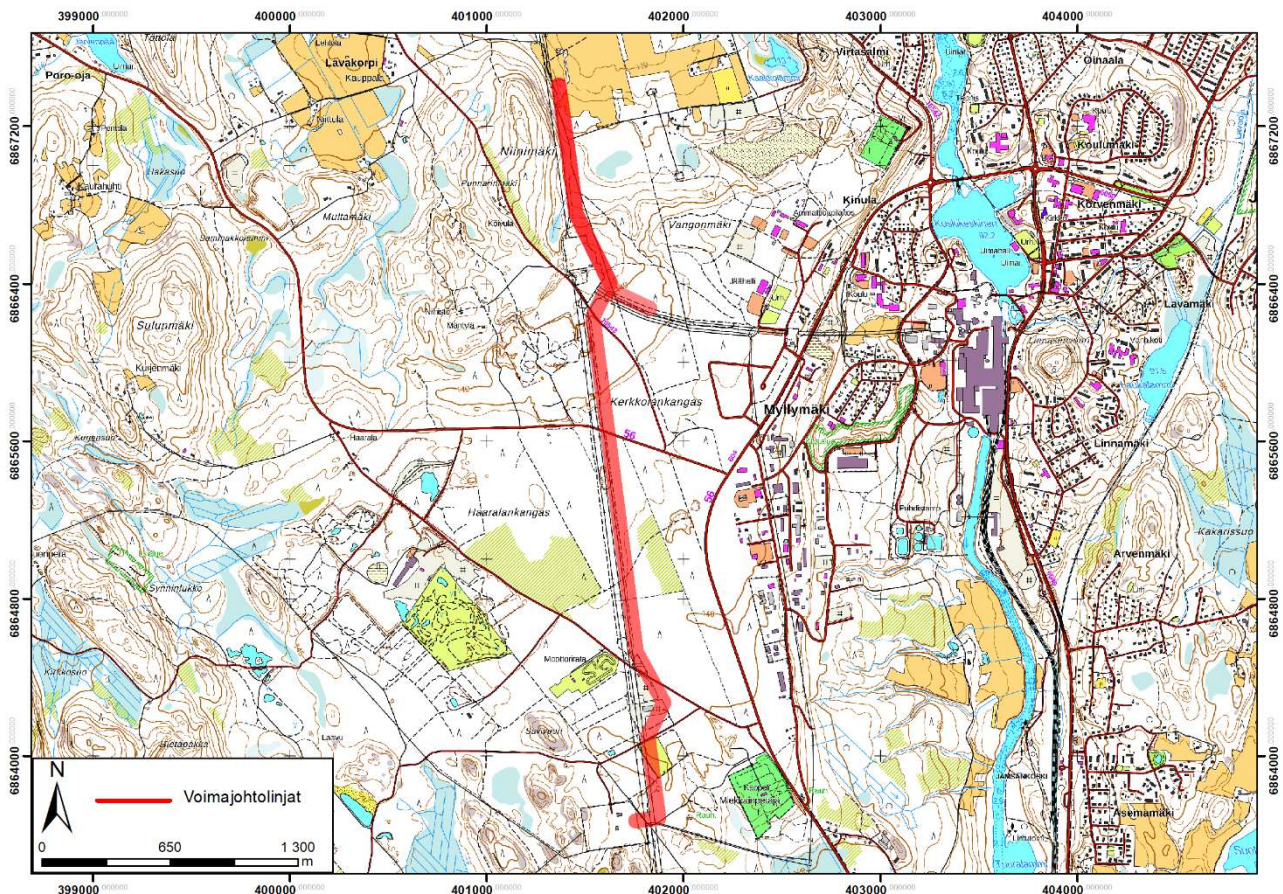
Arkeologitoimisto Aleksandria

Y-tunnus 3440021-3

Paasitie 3a, 02330 Espoo

+358 45 801 9900

info@arkeologitoimisto.fi

Kartta 3. Suunnitellut voimajohtovaihtoehdot VE1 ja VE2 yhdistettynä kartalla.

Kohdeluettelo

Selitykset:

NR: kohdenumero raportissa (raportin kohdenumerot ovat epävirallisia ja tarkoitettu vain karttaviitteiksi)

N E: kohteen koordinaattipiste, ETRS-TM35FIN koordinaatisto.

KUNTA: kohteen sijaintikunta

NIMI: kohdenimi

AJOITUS: kivik. = kivikautinen, esihist. = esihistoriallinen, hist. = historiallinen

LAJI: kohteen tyyppi

TUNNUS: muinaisjäännösrekisterissä käytetty kohdetunnus

ETÄISYYS: Lähin etäisyys suunnitellusta voimajohtodosta.

Arkeologitoimisto Aleksandria

Y-tunnus 3440021-3

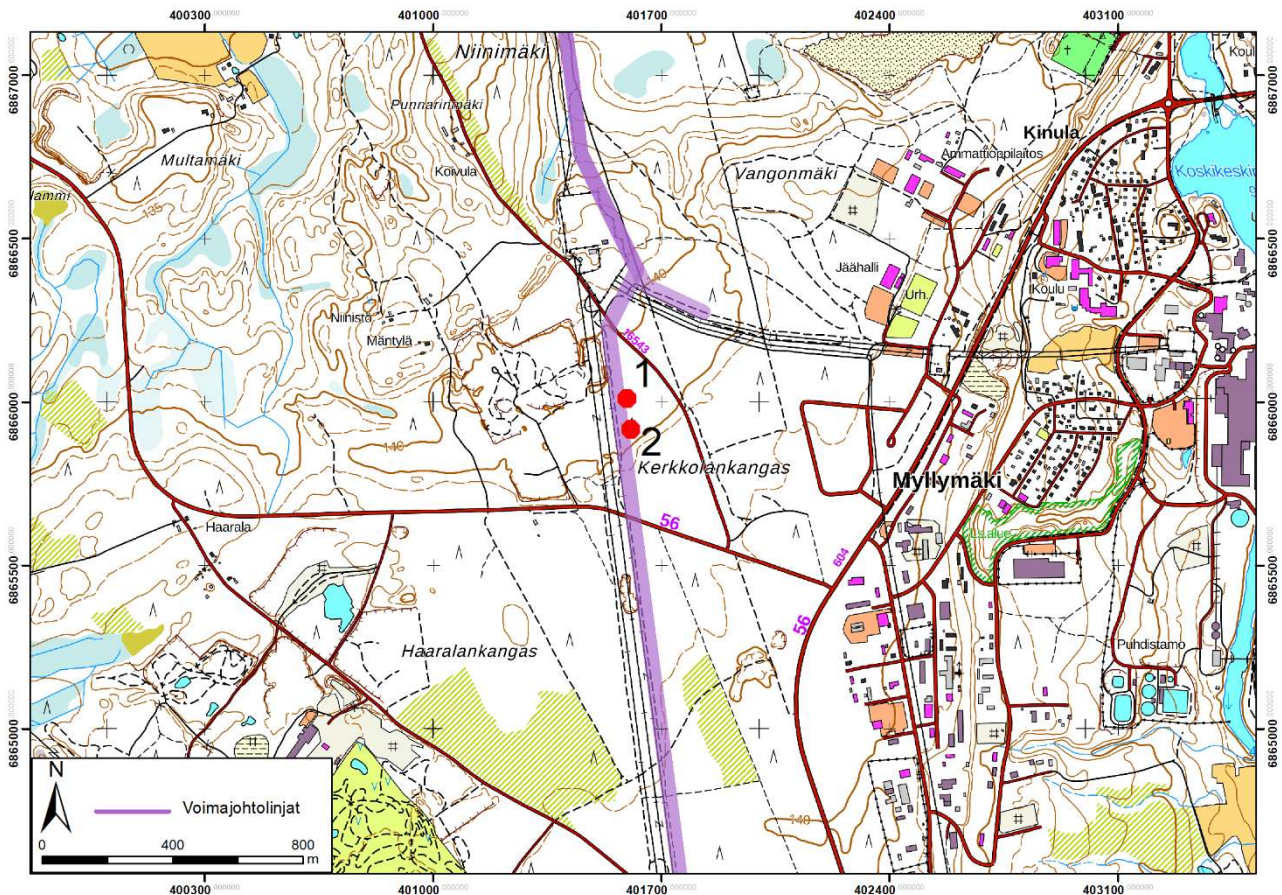
Paasitie 3a, 02330 Espoo

+358 45 801 9900

info@arkeologitoimisto.fi

NR	N	E	KUNTA	NIMI	AJOITUS	LAJI	TUNNUS	ETÄISYYS
KIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET (suojelukohteita)								
1	6866010	401595	Jämsä	Kerkkolankangas 1	hist.	hiilihauta	uusi kohde	20 m
2	6865916	401608	Jämsä	Kerkkolankangas 2	hist.	hiilihauta	uusi kohde	20 m

Kohdekartta

Kartta 4. Hiilihautojen Kerkkolankangas 1 (nro 1 kartalla) ja Kerkkolankangas 2 (nro 2 kartalla) sijainti Voimajohtovaihtoehdon VE2 varrella.

Arkeologitoimisto Aleksandria

Y-tunnus 3440021-3

Paasitie 3a, 02330 Espoo

+358 45 801 9900

info@arkeologitoimisto.fi

Inventointi

Neoen Renewables Finland Oy suunnittelee Keski-Suomessa Jämsän Kerkkolassa aurinkovoiman hankealuetta. Suuri osa hankealueesta on entistä suota, jota on kuivattu pelloiksi eri aikoina. Hankealueeseen kuuluu myös paljon ojitettua talousmetsää ja vähäisessä määrin entistä suoaluetta reunustaneita kankaita. Aurinkovoiman hankealueen yhteydessä on suunnitteilla myös kaksi vaihtoehtoista sähkönsiirtoyhteyttä.

Hankkeen kaavakonsultti Sitowise Oyj tilasi arkeologisen inventoinnin Arkeologitoimisto Aleksandria Oy:ltä. Tässä inventoinnissa tutkittiin Kerkkolan aurinkovoiman hankealue ja molemmat sähkönsiirtovaihtoehdot. Arkeologi FM Janne Soisalo teki inventoinnin maastotyön, 13. ja 25.5.2025, työn kannalta hyvissä olosuhteissa. Aluskasvillisuus ei ollut vielä ehtinyt kasvaa ja pellot olivat kylvämättä.

Esiselvitykset

Arkistotutkimus ulottui koko hankealueelle, jolta tarkistettiin vanhat peruskartat ja vanhimmat saatavilla olevat kartat. Arkistotutkimuksen yhteydessä hyödynnettiin maanmittauslaitoksen tuottamaa Kansallisen laserkeilausohjelman (2020) mukaista 5 p/m² laserkeilausaineistoa. Osana arkistotutkimusta tarkastettiin alueelta saatavissa olevat pitäjänkartat. Ne kuvaavat pääsääntöisesti asutuksen levintää seudulla 1840-luvulla. Pitäjänkarttojen perusteella tutkittavalla alueella ei tuolloin ollut asutusta ja tätä vanhempia karttoja ei alueelta ole saatavissa. Ainoa mielenkiintoinen karttahavainto pitäjänkartoilta on Lehmisuota halkova Niemolan ja Kerkkolan kylien välinen rajalinja, jonka kulma on inventointialueella. Uudempienkin karttojen mukaan inventointialue on ollut asumaton eikä siellä ole ollut maa- ja metsätaloutta lukuun ottamatta muuta merkittävää toimintaa. Muinaisjäännösrekisteri tarkastettiin ennen maastotöitä eikä siihen ollut tuolloin merkittynä kiinteitä muinaisjäännöksiä, muita arkeologisia suojelukohteita tai löytöpaikkoja, jotka olisivat olleet inventoitavalla alueella.

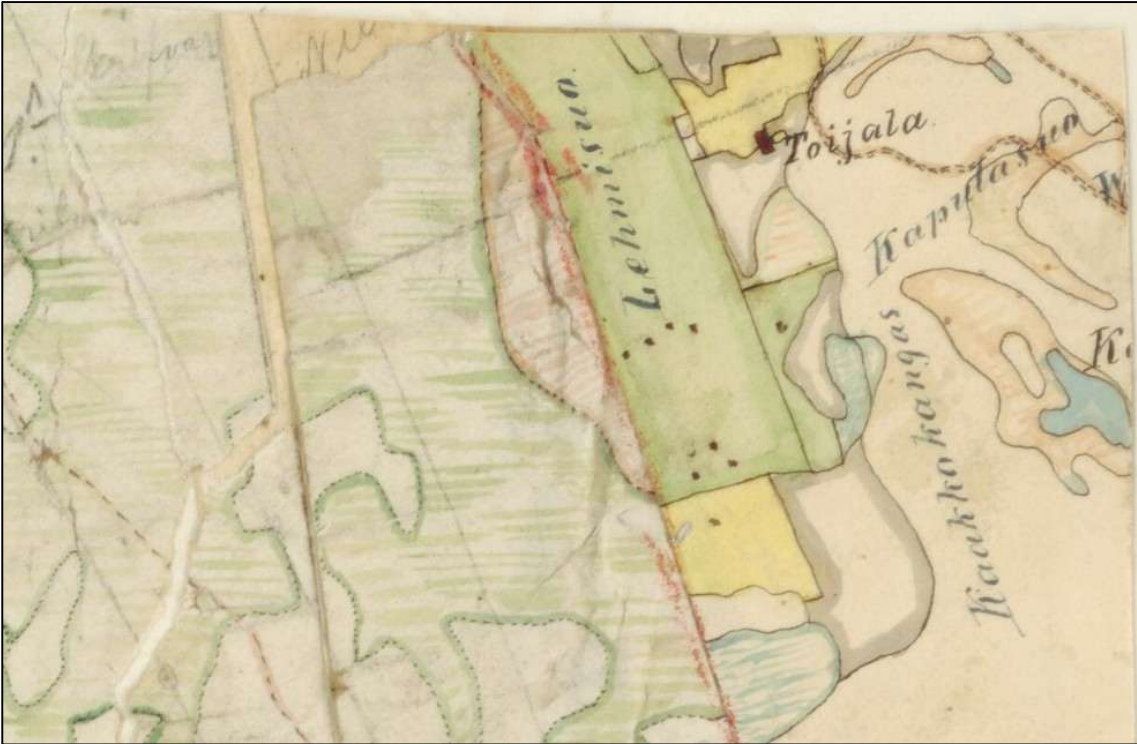
Arkeologitoimisto Aleksandria

Y-tunnus 3440021-3

Paasitie 3a, 02330 Espoo

+358 45 801 9900

info@arkeologitoimisto.fi

Kartta 5. Lehmisuon aluetta vuonna 1842 päivättyllä pitäjänkartalla. Hankealueelle ei ole merkitty asutusta, mutta pellolla on aittoja tai latoja. Aluetta halkoo kylien välinen raja, jonka kulma sijaitsee suosta kuivatun pellon ja suon rajalla.

Maastonpiirteet ja vesistöhistoria

Kerkkolan aurinkovoimahankkeen alue on suurimmalta osin entistä suota. Nykyisin kaikki suot ja soistuneet metsät ovat joko kuivattuja pelloiksi tai ojitettuja talousmetsiä. Peltoa on myös entisen suon reunoilla. Kangasmaastoja on vain Lehmisuon eteläpuolella ja Simolankorven länsipuolella. Korkeudeltaan alue vaihtelee 103–127 metrin välillä, matalimpien alueiden ollessa Lehmisuon keskellä, josta maa nousee loivasti kohti pohjoista, etelää ja länttä. Maaperältään alue on pääosin hiekkaa, joka on monin paikoin peittynyt turpeen alle. Kangasmaista hiekkamuodostumaa on Lehmisuon eteläpuolella.

Voimajohtovaihtoehto VE1 alkaa Lehmisuolta ja suuntautuu etelään ylös Kerkkolankankaalle. Lehmisuolla oleva linjan pää on noin 110 metrin korkeudella, josta linja nousee etelää kohti Kerkkolankankaalle, joka on noin 140 metrin korkeudella oleva tasainen hiekkakangas. Voimajohtovaihtoehto VE2 sijoittuu kokonaisuudessaan Kerkkolankankaan tasaiselle lakiosalle. Maaperä molempien linjojen alueella on pääosin hiekkaa lukuun ottamatta VE1 alueella olevaa Vangonmäen pohjoisrinnettä, joka on kivisempää.

Arkeologitoimisto Aleksandria

Y-tunnus 3440021-3

Paasitie 3a, 02330 Espoo

+358 45 801 9900

info@arkeologitoimisto.fi

Kerkkolan alueen vesistöhistoria alkaa heti jääkauden jälkeen, jolloin Itämeren varhaisin vaihe Yoldiameri peitti seudun. Sen korkeimmat rannat ovat olleet noin 140–143 metrin korkeudella. Näin varhaisilta ajoilta ei kuitenkaan tunneta merkkejä ihmisistä nykyisen Suomen alueella. Yoldiamerta seuranneen Ancylusjärven korkein rantataso alueella on ollut noin 125 metriä vuoden 8800 eaa. aikaan. Sen jälkeen veden pinta laski nopeasti ja Lehmisuon paikalle kuroutui pieni järviallas, joka lopuksi soistui. Ancylusjärven nopean laskun aikaan asutus Suomen alueella on ollut hyvin harvaa ja ajalta tunnetaan vain muutamia asuinpaikkoja. Nykyistä Lehmisuota edeltäneen muinaisjärven pinta näyttäisi vanhojen rantatörmien perusteella olleen noin 110 metriä. Käytännössä tämän järven vanhat rantatörmät ovat ainoita potentiaalisia alueita rantasidonnaisten esihistoriallisten asuinpaikkojen löytämiselle alueella.

Historiallisella ajalla hankealueella ei ole ollut kyläasutusta, vaan sitä on hyödynnetty maa- ja metsätalouden harjoittamiseen. Näihin elinkeinoihin liittyviä muinaisjäännöksiä, kuten mm. hiilimiiluja tunnetaan lähistöltä ja niitä voi olla löydettävissä erityisesti hiekkaisilta kankailta.

Maastotyö

Kerkkolan aurinkovoiman hankealueella tarkastettiin silmämääräisesti ja kattavasti kaikki arkeologisesti potentiaaliset alueet. Maastossa tarkastettiin pintapoimimalla alueen pellot erityisesti muinaisjärven vanhojen rantatörmien kohdin sekä Lehmisuon eteläosasta, jossa on peltoa Vangonmäkeä kohti nousevan rinteiden ala-osaan. Peltomaiden maaperässä erottuu yhä selvästi vanhan suon/muinaisjärven reunat, sillä maaperä muuttuu alavampien peltomaiden turpeesta hienoksi hiekaksi vanhojen törmien kohdalla. Inventoinnin aikaan pellot olivat kynnetyt, mutta niitä ei vielä ollut kylvetty, joten peltomaiden pinnan havainnointi oli helppoa.

Arkeologitoimisto Aleksandria

Y-tunnus 3440021-3

Paasitie 3a, 02330 Espoo

+358 45 801 9900

info@arkeologitoimisto.fi

Lehmisuon eteläosan peltoja kuvattuna länteen.

Ojitettuja tasaisia suometsiä tutkittiin lähinnä pistokokeenomaisesti ja paikoissa, joissa vinovalovarjostekartan mukaan oli mahdollisesti kovapohjainen maaperä. Muinaisjäännösten kannalta otollisiksi arvoituja kangasmaastoja tutkittiin silmämääräisesti maastoa havainnoiden niiltä osin, kuin se oli muinaisjäännösten löytymisen kannalta järkevää. Aikaisemmin tuntemattomia esihistoriallisia asuinpaikkoja etsittiin tekemällä lapiolla koepistoja sopivilta vaikuttaviin maaston kohtiin. Maastossa käytiin katsomassa kaikki vinovalovarjosteessa näkyvät mahdollisesti arkeologisesti mielenkiintoiset ilmiöt, jotka kuitenkin osoittautuivat joko moderniksi maa-aineksen otoksi tai ne olivat luontaisista pinnanmuodoista johtuvia harhakuvia.

Arkeologitoimisto Aleksandria

Y-tunnus 3440021-3

Paasitie 3a, 02330 Espoo

+358 45 801 9900

info@arkeologitoimisto.fi

Hankealueen eteläisimmän osan kangasmetsää kuvattuna etelään.

Aluetta jo pitäjänkartalla halkovan kylien välisen rajan kulma tarkastettiin, mutta vanhoja rajamerkkejä ei havaittu. Nykyinen pellon ja suometsän välinen syvä oja kulkee rajaa pitkin ja mikäli paikalla on rajamerkki ollut, se on todennäköisesti jäänyt ojan ruoppausmassojen alle. On myös mahdollista, ettei paikalla ole ollut kivistä ladottua merkkiä, sillä rajan kulma on ollut aikanaan keskellä suota. Käytännössä kaikki arkeologisesti mielenkiintoisilta vaikuttavat maastot tarkastettiin inventoinnin aikana.

Aurinkovoima hankkeeseen liittyvät uudet voimalinjavaihtoehdot VE1 ja VE2 tutkittiin maastossa 200 metrin leveydeltä niiden keskilinan rakentamattomalta puolelta. Linjat sijoittuvat nykyisen voimajohtokäytävän reunalle, joka on inventoitu viimeksi 2021 (Soisalo & Sepänmaa 2021). Inventoitu alue tarkastettiin maastossa silmämääräisesti ja samalla tarkastettiin kaikki vinoalovarjostekartalla näkyvät ilmiöt. Näistä kaksi, *Kerkkolankangas* 1 ja 2 olivat historiallisen ajan hiilihautoja, jotka olivat entuudestaan tuntemattomia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Muut vinoalovarjostekartalla havaitut ilmiöt osoittautuivat maastossa moderniksi maa-aineksen otoksi.

Arkeologitoimisto Aleksandria

Y-tunnus 3440021-3

Paasitie 3a, 02330 Espoo

+358 45 801 9900

info@arkeologitoimisto.fi

Voimajohtovaihtoehdon VE2 suunniteltua linjausta Kerkkolankankaalla.

Arkistotutkimuksen ja maastohavaintojen perusteella inventoidulta alueelta tunnetaan inventoinnin jälkeen kaksi kiinteää muinaisjäännöstä:

2 kiinteää muinaisjäännöstä:

- 1 hiilihauta (kohde 1 Jämsä Kerkkolankangas 1)
- 2 hiilihauta (kohde 2 Jämsä Kerkkolankangas 2)

Arkeologitoimisto Aleksandria

Y-tunnus 3440021-3

Paasitie 3a, 02330 Espoo

+358 45 801 9900

info@arkeologitoimisto.fi

Tulos

Ennen inventointia Kerkkolan aurinkovoiman hankealueelta ei tunnettu kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita arkeologisia suojelukohteita eikä niitä myöskään löydetty inventoinnissa. Myöskään aurinkovoimahankkeeseen liittyvien voimajohtovaihtoehtojen VE1 ja VE2 alueelta ei tunnettu ennen inventointia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Inventoinnissa löydettiin voimajohtovaihtoehdon VE2 alueelta kaksi hiilihautaa *Kerkkolankangas* 1 ja 2, jotka ovat suojeltuja kiinteitä muinaisjäännöksiä. Ne sijaitsevat noin 20 metrin etäisyydellä VE2 keskilinjasta.

26.5.2024

Janne Soisalo

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy

Lähteet

Inventointiraportit

Jussila, T. 1994. Jämsän ja Jämsänkosken kaupunkien muinaisjäännösten inventointi 1994: Mikroliitti Oy. Museoviraston arkisto.

Soisalo, J & Sepänmaa, T. 2021. Alajärvi Möksy –Hausjärvi Hikiä suunnitellun uuden voimajohtolinjan arkeologinen inventointi 2021: Mikroliitti Oy. Museoviraston arkisto.

Digitaaliset aineistot

Maanmittauslaitos, avoimien aineistojen tiedostopalvelu,

<https://tiedostopalvelu.maanmittauslaitos.fi/tp/kartta>

Maanmittauslaitos, <http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>

Vanhat kartat.fi, <https://vanhatkartat.fi/#13.03/61.93288/25.13318>

Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma) - 2233 05+06 la.* -/- - Jämsä, jakso 1: Walkianiemi, Hopsunmaa, Mäkelä, Koskenpällystenmaa; Kansallisarkisto: <https://astia.narc.fi/uusiastia/viewer/?fileId=5909266135&aineistoid=2385040101> / Viitattu 23.5.2025

Arkeologitoimisto Aleksandria

Y-tunnus 3440021-3

Paasitie 3a, 02330 Espoo

+358 45 801 9900

info@arkeologitoimisto.fi

Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma) - 2233 04+01 la.* -/- - Jämsä, jakso 1; Kansallisarkisto:
<https://astia.narc.fi/uusiastia/viewer/?fileId=5715381945&aineistoid=2385038286> / Viitattu 23.5.2025

Kohdeluettelo

1 JÄMSÄ KERKKOLANKANGAS 1

Mjtunnus: uusi kohde
Laji: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilihaudat

Koordin: N 6866010 E 401595

Tutkijat: Janne Soisalo 2025 inventointi.

Huomiot: **Soisalo 2025:** Hiilihauta sijaitsee tasaisella mäntyä kasvavalla hiekkakankaalla. Se on muodoltaan soikea ja sen ympärillä on matala valli, jossa ei ole huuhtoutumiskerrosta. Hiilihaudan koko on noin 5 x 3 metriä ja syvyys noin metrin. Sen syvä keskiosa on muodoltaan kapea ja pitkänomainen. Keskelle tehdyssä kairanpistossa oli hiilistä maata noin 30 cm paksuudelta.

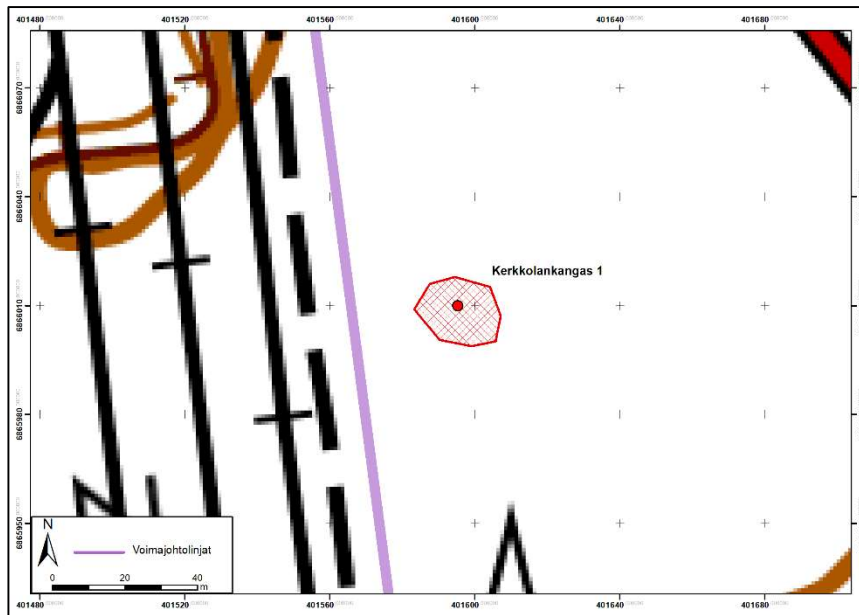
Arkeologitoimisto Aleksandria

Y-tunnus 3440021-3

Paasitie 3a, 02330 Espoo

+358 45 801 9900

info@arkeologitoimisto.fi

Muinaisjäännöksen *Kerkkolankangas 1* sijainti kartalla. Muinaisjäännösrajaus merkitty punaisella viivoituksella. Voimajohtovaihtoehto VE2 violetilla viivalla.

Hiilihauta *Kerkkolankangas 1* kuvattuna etelään.

Arkeologitoimisto Aleksandria

Y-tunnus 3440021-3

Paasitie 3a, 02330 Espoo

+358 45 801 9900

info@arkeologitoimisto.fi

Vasemmalla: hiilihauda kuvattuna kaakkoon. Oikealla: kairassa näkyi paksu hiilikerroksen hiilihaudan keskellä.

2 JÄMSÄ KERKKOLANKANGAS 2

Mjtunnus: uusi kohde
Laji: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat, hiilihaudat

Koordin: N 6865916 E 401608

Tutkijat: Janne Soisalo 2025 inventointi.

Huomiot: **Soisalo 2025:** Hiilihauda sijaitsee tasaisella mäntyä kasvavalla hiekkakankaalla. Maasto kohoaa sen kaakkoispuolella noin 30 metrin päässä. Hiilihaudan koko on noin 2 x 2 metriä ja sen syvyys noin 60 cm. Se on muodoltaan pitkänomainen ja sitä ympäröi matala valli. Keskelle hiilihaudaa tehdystä lapionpistosta paljastui runsaasti hiiltä. Hiilihaudan ympäristössä erottuu muitakin kuoppia ja kaivelun jälkiä, mutta niihin lapiolla ja kairalla tehdyistä koepistoista ei löytynyt hiiltä. Ne kuitenkin todennäköisesti liittyvät hiilihaudaan ja ovat muinaisjäännösrajan sisällä.

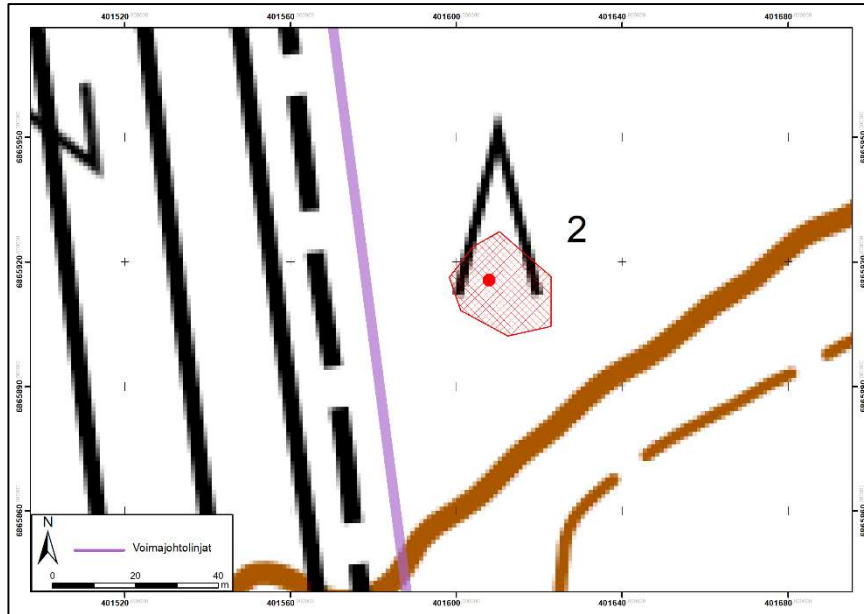
Arkeologitoimisto Aleksandria

Y-tunnus 3440021-3

Paasitie 3a, 02330 Espoo

+358 45 801 9900

info@arkeologitoimisto.fi

Muinaisjäännöksen *Kerkkolankangas 2* sijainti kartalla. Muinaisjäännösrajaus merkitty punaisella viivoituksella. Voimajohtovaihtoehto VE2 violetilla viivalla.

Hiilihauta Kerkkolankangas 2 kuvattuna etelään.

Arkeologitoimisto Aleksandria

Y-tunnus 3440021-3

Paasitie 3a, 02330 Espoo

+358 45 801 9900

info@arkeologitoimisto.fi

Vasemmalla: hiilihaudan keskelle tehty koepisto paljasti runsaasti hiiltä. *Oikealla:* hiilihauta kuvattuna lounaaseen.

Yleiskuvia

Vasemmalla: Kylien välisen rajan kulma kuvattuna kaakkoon. *Oikealla:* Ojitettua suomaastoa Lehmisuolla kuvattuna länteen

Arkeologitoimisto Aleksandria

Y-tunnus 3440021-3

Paasitie 3a, 02330 Espoo

+358 45 801 9900

info@arkeologitoimisto.fi

Vasemmalla: Simolankorpea kuvattuna länteen. *Oikealla:* Kerkkolankankaan maastoa kuvattuna kaakkoon.

Vasemmalla: Kerkkolankangasta voimajohtovaitoehto VE2 eteläpäässä kuvattuna luoteeseen. *Oikealla:* Yksi monista moderneista maa-aineksenottokuopista Kerkkolankankaalla kuvattuna kaakkoon.

Arkeologitoimisto Aleksandria

Y-tunnus 3440021-3

Paasitie 3a, 02330 Espoo

+358 45 801 9900

info@arkeologitoimisto.fi